

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту, адміністрування та права

**Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та
соціально-гуманітарних дисциплін**

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Методичні вказівки
до проведення семінарських занять з дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності
242 «Туризм»

Харків
2022

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту, адміністрування та права
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Методичні вказівки
до проведення семінарських занять з дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності
242 «Туризм»

Затверджено рішенням
Науково-методичної ради
Факультету МАП ДБТУ
Протокол № 1
від 22 вересня 2022 р.

Харків
2022

УДК

Ф 56

Схвалено
на засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол №1 від 25 серпня 2022 р.

Рецензенти:

В. В. Прокопенко, д-р філос. наук, проф., професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада ХНУ ім. В.Н. Каразіна;

С. Г. Пилипенко, канд. філос. наук, доц., доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін.

Ф 56 Соціальна філософія : метод. вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спец. 242 «Туризм» / Державний біотехнологічний університет; авт.-уклад. Д.Л. Кобелева. – Харків : [б. в.], 2022. – 17 с.

Методичні вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни «Соціальна філософія» розроблено відповідно до навчальної програми. Видання включає програму та структуру навчальної дисципліни, теми для самостійного засвоєння студентами (з вказуванням літературних джерел), рекомендовану літературу та електронний ресурс, питання для самоконтролю.

Видання призначено здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності 242 «Туризм».

УДК

Відповідальний за випуск: Н. І. Моїсєєва, д-р екон. наук, проф.

© Д. Л. Кобелева, укладання, 2022

© ДБТУ, 2022

Зміст

Вступ.....	4
Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета навчальної дисципліни.....	4
Програма навчальної дисципліни.....	5
Структура навчальної дисципліни.....	5
Теми семінарських занять.....	6
Особливості роботи з джерелами інформації.....	12
Алгоритм підготовки усної доповіді.....	12
Вимоги щодо змісту, обсягу, оформлення реферату	11
Перелік електронних ресурсів.....	16

Вступ

Сучасна соціальна філософія є узагальненою соціально-філософською думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної національної філософії. Її ідейною основою є загальнолюдські пріоритети і цінності. Метою сучасної соціальної філософії є обґрунтування оптимальних шляхів і засобів досягнення соціальної справедливості, забезпечення громадянської злагоди, прогресивного розвитку суспільства, формування інтелектуально-творчої особистості.

Робочу навчальну програму курсу «Соціальна філософія» укладено згідно вимог щодо загальноприйнятої системи організації навчання. Програма визначає обсяг базових знань та компетенцій, якими повинен опанувати студент на основі засвоєння соціально-філософської проблематики.

Опис навчальної дисципліни

З початку зародження наукового пізнання людство цікавило питання «Що таке суспільство?». Осмислюючи світ, люди прагнули зрозуміти мету і зміст свого існування, відповісти на питання, що таке суспільство, чому відбуваються зміни, яка роль людини в цьому. Соціальна філософія дає загальне уявлення про суспільство як цілісну систему, яке далі конкретизується в низці інших аспектів його дослідження соціально-гуманітарними науками.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Соціальна філософія» є знайомство студентів із розмаїттям суспільних процесів, фактів, явищ, подій, світоглядних чинників і мотивів людської діяльності; розширення світоглядних орієнтирів та методологічних підходів студентів щодо здійснення цілісного концептуального аналізу функціонування та динаміки розвитку сучасного суспільства, ролі в ньому людини; з'ясування того, як суспільство породжує людські інтереси, формує соціальні ідеали, утворює різноманітні системи соціальних цінностей і взаємодії; формування навичок самостійного аналізу реальних історичних процесів і явищ суспільного життя; вміння відстоювати власну світоглядну позицію.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

«Становлення та розвиток соціальної філософії»

Лекції:

Тема 1. Соціальна філософія античного світу.

Тема 2. Соціальна філософія і теологія доби Середньовіччя та Відродження.

Тема 3. Нові часи: державотворча спрямованість соціальної філософії.

Тема 4. Універсальна модель соціального: німецька класика.

Тема 5. Соціальні проблеми 19 ст. Соціальна філософія та соціологія.

Тема 6. Соціальні кризи 20 ст. та філософська рефлексія.

Тема 7. Діалог на зламі століть: множинність соціально-філософського знання.

Тема 8. Соціально-філософська думка України.

Змістовий модуль 2.

«Предмет, завдання і основні проблеми «Соціальної філософії»

Лекції:

Тема 9. Предметне поле соціальної філософії.

Тема 10. Основні поняття та категорії соціальної філософії.

Тема 11. Видатні філософи: історична еволюція ідей.

Тема 12. Основні сфери суспільно життя.

Тема 13. Загальна концепція історії соціальної філософії.

Тема 14. Людина як суб'єкт соціального процесу. Суспільні відносини.

Тема 15. НТП та проблеми майбутнього людства.

Структуру навчальної дисципліни

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 30 годин лекції, 30 годин – практичні заняття, 30 годин – самостійна робота, екзамен.

Форма навчання	Кредитні модулі	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
		кредитів	годин	лекції	семінарські заняття	Індивід. завдання	
Денна	2	3	90	30	30	реферат	екзамен

Теми семінарських занять

Тема 1. Головні методологічні принципи соціальної філософії

Мета заняття:

Розглянути сутність, витоки, особливості соціальної філософії; відмінності та спільні риси соціальної філософії та соціології; основні методичні та методологічні принципи соціальної філософії.

Література:

1. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії (Західноєвропейський контекст): підручник для студ. вищих навч. закл. / В.П. Андрущенко; М-во освіти України, Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т вищої освіти АПН України. – Київ: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підруч. для вищ. навч. закл. / В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, М.І. Михальченко. – К.: Генеза, 2006. – 354 с.

Тема 2. Соціальна філософія як складова світової гуманістичної культури

Мета заняття:

Розглянути сутність «гуманізму» як системи ідей і поглядів на людину як найвищу цінність, та однієї із течій західноєвропейської культури епохи Відродження, спрямованої на утвердження поваги до гідності і розуму людини, її права на земне щастя, вільний вияв природних людських почуттів і здібностей.

Література:

1. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії (Західноєвропейський контекст): підручник для студ. вищих навч. закл. / В.П. Андрущенко; М-во освіти України, Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т вищої освіти АПН України. – Київ: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Лосев І.В. Історія і теорія світової культури: Європейський контекст. – К., 1995.

Тема 3. Парадигмальна гіпотеза еволюції соціально-філософського знання

Мета заняття:

Розглянути основні історичні концепції соціальної філософії; еволюцію ідей

та теорій, становлення та розвиток соціально-філософської проблематики; основні проблеми соціальної філософії; співвідношення соціальної філософії та соціології.

Література:

1. Бойченко І.В. Філософія історії. Підручник. – К.: Основи, 2000. – 246 с.
2. Вільчинський Ю. Філософія історії: теорія взаємопроникнення часу і вічності. – К.: Поліграфкнига, 2009. – 360 с.
3. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – С.432–443.

Тема 4. Теорії держави Платона та Аристотеля

Мета заняття:

Розглянути особливості соціально-філософської думки доби Античності; теорію досконалої держави Платона яка є першою ясною, послідовною і добре аргументованою концепцією колективістського суспільства; теорію природного походження держави Аристотеля.

Література:

1. Платон. Держава / Пер. з давньогрец. Д. Коваль. – К.: Основи, 2000. – 355с.
2. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К.: Основи, 2000. – 239 с.

Тема 5. Держава та влада в добу Середньовіччя

Мета заняття:

Розглянути особливості середньовічного світогляду; соціальну концепцію Августина Блаженого, в якій він дав принципово нове, лінійне тлумачення часу, започаткував ідею морального прогресу; уявлення про суспільство як пірамідальний ланцюг Тома Аквінського, його роздуми про природне та соціальне в людині.

Література:

1. Ціцерон М. Про державу; Про закони; Про природу богів / Пер. з латин. В. Литвинова. – К.: Основи, 1998. – 476 с.
2. Блаженный Августин. Творения. – Том 3–4. – СПб.: Алетейя, 1998. Подготовка текста к печати С. И. Еремеева.

3. Тома Аквінський. Коментарі до Арістотелевої «Політики» / Пер. з латини О. Кислюк; авт. передм. В. Котусенко. — 2-е вид. — К.: Основи, 2003. — 796 с.

Тема 6. Утопічні теорії доби Відродження

Мета заняття:

Розглянути Ренесансно-гуманістичні ідеї; особливості соціальної думки цього періоду, що полягали у визволенні від пут теології і затвердженні ідей гуманізму і прогресу; утопічні концепції Т.Мора та Т. Кампанелли.

Література:

Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / перекл. з лат.; вступ. слово Йосипа Кобова та Юрія Цимбалюка; передм. Йосипа Кобова. — К.: Дніпро, 1988. — С. 16—114.

Тема 7. Н.Макіавеллі: психологія влади

Мета заняття:

Розглянути соціально-політичні ідеї Н. Макіавеллі щодо соціальної структури суспільства та психології правителів; теорію держави як органічної системи, що керується власними законами розвитку і задовольняється самовиправданням з огляду на свій розквіт.

Література:

1. Мак'явеллі Н. Державець // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. — К.: Знання, 2009. — С.549—560.

Тема 8. Т. Гоббс «Левіафан»

Мета заняття:

Розглянути проблеми наукового розуміння суспільства, держави, права, релігійної віротерпимості; вчення Томаса Гоббса про державу та право, що базується на розрізненні двох становищ людського суспільства – природного і громадянського, до встановлення якого призводить суспільна угода.

Література:

1. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. — К.: Дух і літера, 2000. — 600 с.

Тема 9. Дж.Локк: ідеї лібералізму

Мета заняття:

Розглянути концепції державної влади Локка з позиції теорії "природного права" та "суспільної угоди"; принцип поділу державної влади; політичну філософію Локка, що стала основою буржуазного лібералізму.

Література:

1. Локк Дж. Два трактати про врядування // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – С.561–573.

Тема 10. Філософія Нового часу: природні права людини

Мета заняття:

Розглянути вчення Монтеस्कє як засновника географічної школи в соціальній філософії; ідеї Руссо щодо проблеми нерівності між людьми та шляхи її подолання; суспільство як механізм у філософії Спінози.

Література:

1. Монтеस्कє Ш. Избранные произведения. — М., 1955.
2. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або Принципи політичного права. – К.: PortRoyal, 2001. – 583 с.
3. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат / Пер. з лат. В. Литвинова. – К.: Основи, 2005. – 237 с.

Тема 11. І.Кант: теорія «вічного миру»

Мета заняття:

Розглянути теорію громадянського суспільства та держави Канта; поняття про свободу людини та категоричний імператив; теорію міжнародного права та права народів на мир; ідею встановлення загального і вічного миру між народами і державами, що складає кінцеву мету вчення про право.

Література:

1. Кант І. Критика практичного розуму. – К.: Юніверс, 2004. – 240 с.

Тема 12. О.Конт: позитивна філософія та соціологія

Мета заняття:

Розглянути ідеї Конта щодо законів соціального розвитку та створення нової науки «соціології», яка має спиратися на дослідження конкретних соціальних фактів та давати рекомендації щодо вирішення соціальних проблем.

Література:

1. Конт О. Дух позитивной философии. Слово о положительном мышлении / Перевод с франц. И.А. Шапиро, 2003. – 256 с.

Тема 13. Неокантіанці: методологія соціально-гуманітарних наук

Мета заняття:

Розглянути методологію природничих та гуманітарних наук, запропоновану неокантіанцями, що використовують номотетичний метод (заснований на виведенні законів), та ідіографічний метод (заснований на описі еталонних станів) відповідно.

Література:

1. Дильтей В. Типи світогляду і уявлення їх у метафізичних системах // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – С.150–162.

Тема 14. Ю.Н. Харарі: еволюція людства та його майбутнє

Мета заняття:

Розглянути філософсько-історичну концепцію Харарі, яка складається з аналізу розвитку «людини розумної», та основних стадій, що проходить її еволюція, та побудови ймовірнісних моделей майбутнього людської цивілізації.

Література:

1. Харарі Ю. Н. Sapiens: Краткая история человечества : монография. 2018. 512 с.
2. Харарі Ю. Н. Homo Deus: Краткая история завтрашнего дня : монография. 2018. 496 с.
3. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття : монографія. Київ : Форс України, 2018. 416 с.

Тема 15. Філософські пошуки українських мислителів

Мета заняття:

Розглянути етапи становлення соціологічної думки на Україні: соціальну думку часів Київської Русі; погляди на сутність суспільства і влади в межах християнської системи цінностей; становлення соціології на початку ХХ століття; особливості розвитку соціально-філософських теорій у сучасних умовах.

Література:

1. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу // Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упоряд. М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1993. – С.379–380.
2. Саух П.Ю. Україна на межі тисячоліть: трансформація духу і випробування національним буттям. – Рівне: Волинські обереги, 2001. – 219 с.
3. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – К.: Оріон, 1992.– 230с.

Особливості роботи з джерелами інформації

В процесі освоєння нових сфер знань необхідно вивчати літературу, яка дає відповіді на питання пов'язані з вивченням матеріалу або науковим пошуком.

Перш за все при роботі з літературними джерелами необхідно навчитися працювати з бібліографією. Бібліографія - перелік різних інформаційних документів із вказівкою таких даних: прізвище й ініціали автора, назва джерела, місце видання, видавництво, рік видання, обсяг джерела в сторінках. На основі бібліографії ви можете відповісти на ряд суттєвих питань:

- Що варто прочитати?
- Які дослідження даної теми вже проведені?
- Які вчені працюють у даній області знань?

У якій послідовності читати? Для відповіді на це запитання слід користуватись принципом: «від простого - до складного, від загального - до конкретного».

Домогтися розуміння складного наукового тексту можна використовуючи такі прийоми:

- викласти текст у тезовій формі;
- розсікти важкий фрагмент на логічні частини;
- скласти схему взаємозв'язку частин тексту;
- розмітити текст кольоровими маркерами;
- переказати хід думок автора іншій особі.

Запис прочитаного робиться зазвичай у кількох стандартних формах – анотація, виписка, конспект, наукове реферування, науковий огляд.

Анотація – це коротка характеристика друкованого твору з погляду змісту, призначення, форми й інших особливостей. Рекомендації по написанні анотації:

- передати відношення автора анотації до матеріалу;
- відзначити мету, практичну цінність роботи.

Виписка – короткий або повний зміст окремих фрагментів (глав, сторінок) інформації. Рекомендації по оформленні виписок:

- точно вказувати реквізити джерела;
- робити на одній стороні аркуша;
- робити на картках або у файлах;
- систематизувати відповідно до плану дослідження;
- завести окремі папки по розділах дослідження.

Конспект - стислий виклад основних ідей матеріалу, що досліджується, найістотнішої його інформації. Рекомендації:

- текст передавати своїми словами;

- головне - виділити раціональне зерно;
- передбачити поповнення тексту (новим матеріалом, своїми пропозиціями, аналізом);
- писати на одній стороні аркуша.

Алгоритм підготовки усної доповіді

Доповідь – це прилюдне повідомлення на певну тему. Доповідь – один із найпоширеніших жанрів (форм) усного висловлювання. Учені зазначають, що доповідь може бути: 1) політичною; 2) діловою; 3) звітною; 4) науковою.

Найпоширенішою є така структура доповіді: вступ, основна частина, висновок. У вступі потрібно визначити тему доповіді, причини її вибору, вказати актуальність проблеми, її значення, сформулювати мету доповіді, викласти історію питання. В основній частині — подати характеристику проблеми (виділити основний аспект проблеми, а потім — основні положення, які детально і послідовно проаналізувати). Висновки мають бути чіткими, лаконічними. Рекомендується повторити основну думку, а потім підсумувати найбільш важливі положення.

Підготовку до виголошення доповіді почніть заздалегідь: продумайте структуру, зміст, зробіть помітки.

Складіть план доповіді, доберіть приклади, опрацюйте літературу з даної теми.

Часто в науці думки авторів розходяться щодо певної проблеми. Узагальніть це у вигляді схеми, таблиці, класифікації тощо. Укажіть свою думку з цього приводу.

Напишіть текст. Спробуйте виголосити доповідь наодинці, перевірте наголошування деяких слів, уточніть значення незнайомих слів.

Якщо головуючий не надасть стислої інформації про вас і тему вашої доповіді, зробіть це самі.

Вимоги щодо змісту, обсягу, оформлення реферату

Загальні вимоги:

1. Достатній теоретичний рівень. Студент повинен розкрити тему, використовуючи підходи та наукові знання, загальновідомі в науковому дискурсі. Крім того, студент повинен у повному обсязі розкрити основні поняття і терміни, що стосуються проблеми реферативної роботи, користуючись понятійно-категоріальним апаратом, складеним у межах курсу «Соціальна філософія».

2. Дослідницький характер. Робота повинна містити: достатню кількість джерел (книг, статей та інших розробок) вітчизняних і зарубіжних

авторів; систематизацію та аналіз різних думок і підходів, сформовану на цій основі власної точки зору; порівняння теоретичних поглядів різних вчень, розробку висновків, рекомендацій.

3. Грамотність оформлення. Робота не повинна містити граматичних і стилістичних помилок. Студент має дотримуватися правил цитування, оформлення зносок, списку літератури, що забезпечує розвиток культури оформлення наукових знань, необхідних для подальшої наукової і практичної діяльності.

4. Творчість і новаторство. У роботі належним чином має бути викладена власна точка зору студента, його висновки на основі досліджуваних ним концепцій. Студент має показати логіку переходу від концепцій, прийнятих у суспільстві, до власної нової позиції, яка має творчий характер і не є скопійованим матеріалом.

Зміст реферату (список рекомендованих тем):

1. Місце соціальної філософії в структурі філософського і наукового пізнання.
2. Структура соціальної філософії.
3. Поняття про соціальну онтологію, соціальну епістемологію й аксіологію.
4. Суспільне благо й ідеальна держава за Платоном.
5. Основні ідеї «Політики» Аристотеля.
6. Принципи керування за Аристотелем.
7. Соціальні закономірності і політичні цінності в книзі «Государ» Н. Макіавеллі.
8. Теорія природних прав і суспільного договору за Т. Гоббсом.
9. Теорія держави і підстави ліберальних цінностей за Дж.Локком.
10. Альтернативні передумови соціальної онтології: ідеалізм і матеріалізм, холізм і атомізм, суб'єктивізм й об'єктивізм.
11. Категорія «світів» дійсності або сфер буття: біотехносфера, соціосфера, психосфера, культуросфера.
12. Еволюція форм світогляду.
13. Основні характеристики міфологічної, релігійної, ідеологічної і ціннісної свідомості.
14. Логіка використання універсальних законів в історії.
15. Методи аналізу причинності в соціальному пізнанні.
16. Класифікації порівняльно-історичних методів.
17. Формалізація і рівні формалізації в соціальному пізнанні.
18. Концепція культурних зразків.
19. Біосоціальні основи свідомості й поведження людини.
20. Природа цінностей і проблема їх пізнання.
21. Розмаїтість і конфліктність цінностей.
22. Постулат генералізації і загальнозначущі цінності.

23. Принципи конструктивної аксіології.
24. Мікросоціальні основи влади, власності й престижу.
25. Міжособистісне спілкування, типи розмов.
26. Соціальні основи любові і шлюбу.
27. Організації і форми адміністративного контролю: історичні тенденції в розвитку організацій.
28. Методологічні рівні в соціальному пізнанні: індукція й дедукція.
29. Походження держави: автоматична, волюнтаристична і примусова концепції.
30. Походження держави: теорія скрутності Р. Карнейро.
31. Категорії соціальної філософії К. Маркса. Структура суспільної формації.
32. Методи соціального пізнання за Е. Дюркгеймом.
33. Сутність держави. Ліберальне і веберіанське поняття.
34. Рівні соціального пізнання: свідчення, репрезентації і факти.
35. Рівні соціального пізнання: філософські, загальнонаукові і наукові підстави.
36. Рівні соціального пізнання: концепції, теорії, гіпотези і теоретичні моделі.
37. Сцієнтизм і антисцієнтизм у соціальному пізнанні, основна аргументація кожної сторони.
38. Соціальні основи насильства і війни.
39. Причини війни.
40. Основні положення роботи М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму».
41. Соціальні ідеї і символи Ф. Ніцше.
42. Основні ідеї соціальної філософії Ж.-Ж. Руссо.
43. Концепції соціальних революцій і розпаду держави.
44. Проблема сутностей у соціальній дійсності.
45. Структурно-функціональна і конфліктна парадигми.
46. Парадигми мікросоціології — світосистемний аналіз.
47. Соціальна динаміка як парадигма макросоціології.
48. П'ять принципів теорії геополітичної динаміки.
49. Парадигми макросоціології: цивілізаційний підхід.
50. Соціально-філософська думка в Україні.

Оформлення реферату (обсяг, вимоги щодо кількості одиниць використаної літератури) :

Реферат виконують у науковому стилі мовлення в безособовій формі (розглянуто, доведено, наведено, запропоновано і т. д.). Обсяг повинен бути таким, щоб повністю розкрити суть тематики та містити всі необхідні структурні елементи. Рекомендовано не менше 10 та не більше 20 сторінок.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4(210 x 297). Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - “За шириною”; міжрядковий інтервал “Полуторний” (1,5 Lines); абзацний відступ – п’ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., лівє – 3 см, правє – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п’яти знакам (1,25 см).

Скорочення слів та словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи (наприклад: Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Структура реферату:

- титульна сторінка (має містити: назву профільного міністерства, назву вищого навчального закладу, назву кафедри, теми, прізвище, ім’я, по батькові автора, факультет на якому студент навчається, прізвище, ім’я, по батькові викладача);
- зміст реферату;
- вступ (обґрунтувати актуальність дослідження);
- основна частина;
- висновки і рекомендації;
- список використаної літератури (за останніми вимогами ВАК України). Рекомендована кількість джерел: не менше 10 та не більше 20.

Перелік електронних ресурсів

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Навчальне видання

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Методичні вказівки
до проведення семінарських занять з дисципліни

Автор-укладач

КОБЕЛЄВА Даля Леонідівна

Формат 60x84/16

Гарнітура Times New Roman

Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. _.

Тираж ___ пр.

Державний біотехнологічний університет
м. Харків, 61002, вул. Алчевських, 44